

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

1.1.1 ศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1.1.2 ศึกษาวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและสาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1.1.3 ศึกษาปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ เกษตรกรผู้ทำนาที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอบางปลาม้า อย่างน้อย 1 ปี จำนวน 14 ศูนย์ สมาชิก จำนวน 350 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน จากศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวน 14 ศูนย์ ละ 14 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งเล็กน้อยเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.66 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการทำนา เฉลี่ย 30.72 ปี และเป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันเกษตรกร โดยเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด สถานภาพในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เหตุผลในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เกิดจากการสมัครเป็นสมาชิกเอง มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมาแล้ว 5 ปี การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมในการทำนาของสมาชิกสามในสี่จะตัดสินใจร่วมกับสมาชิกในครัวเรือน แต่สมาชิกอื่นในครัวเรือนนอกจากตนเองส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สมาชิกมากกว่าครึ่งเล็กน้อยเข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์ฯ เป็นประจำ และได้รับความรู้ในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลโดยวิธีผสมผสานจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือ คณะกรรมการประจำศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.3.2 สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

สมาชิกเกือบสองในสามไม่มีอาชีพอื่นนอกจากทำนา และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงงานในการผลิตข้าวรวมตนเอง 2 คน สมาชิกทั้งหมดมีพื้นที่การทำนาในปี 2556 (พ.ย. 55 – ต.ค. 56) ทั้งหมด เฉลี่ย 37.09 ไร่ ซึ่งเป็นที่นาของตนเอง เฉลี่ย 23.98 ไร่ เป็นพื้นที่เช่า เฉลี่ย 27.87 ไร่ มีรายได้ต่อไร่จากการทำนา ในปี 2556 (พ.ย. 55 – ต.ค. 56) เฉลี่ย 21,794.34 บาทต่อไร่ มีรายจ่ายต่อไร่จากการทำนาในปี 2556 (พ.ย. 55 – ต.ค. 56) เฉลี่ย 10,671.78 บาทต่อไร่.

1.3.3 ประสบการณ์และการประสบปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

เดือนที่พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากในรอบปี คือ เดือนเมษายน รองลงมา คือ เดือนมีนาคม ระยะการเข้าทำลายข้าวของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากที่สุด คือ ระยะที่ข้าวตั้งท้อง สมาชิกเกือบสามในสี่ก่อนเข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์ฯ เคยประสบปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอย่างรุนแรง และสมาชิกมากกว่าครึ่งเล็กน้อยยังประสบปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอย่างรุนแรงหลังเข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์ฯ สมาชิกมากกว่าครึ่งเล็กน้อยใช้สารเคมีมากกว่า 2 ชนิดต่อครั้งในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และมี

รายจ่ายต่อไร่ในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในปี 2556 (พ.ย. 55 – ต.ค. 56) เฉลี่ย 492.95 บาทต่อไร่

1.3.4 วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและสาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ

ตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและสาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ ตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนปลูกข้าว ขั้นตอนเมื่อมีต้นข้าวในแปลงนา ขั้นตอนหลังการเก็บเกี่ยว โดยแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยหลาย ประเด็น ซึ่งสมาชิกมีการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติในจำนวนที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1) ขั้นตอนก่อนปลูกข้าว

จากการศึกษาวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนา ก่อนมี การปลูกข้าว ซึ่งมีประเด็นการปฏิบัติ จำนวน 11 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์ดินก่อนการปลูกข้าว การใช้พันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่ทางราชการแนะนำ การเปลี่ยนพันธุ์ข้าวทุกฤดู ปลูกหรือไม่ปลูกข้าวพันธุ์เดียวกันติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก การปล่อยให้แปลงนาแห้ง 15-30 วัน เพื่อ ล่อให้แมลงศัตรูข้าว/วัชพืชงอก หลังเก็บเกี่ยวข้าว การไถดะ ครั้งที่ 1 เพื่อกลบตอซัง ฟาง ข้าวเรือและ วัชพืช การคราดแล้วปล่อยแปลงทิ้งไว้ประมาณ 10-15 วัน เพื่อล่อให้แมลงศัตรูข้าว/วัชพืชงอกอีกครั้ง การคราดแล้วปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ การทำร่องเพื่อระบายน้ำออกจากแปลงหลังหว่านข้าว การใช้ อัตราเมล็ดพันธุ์ 15-20 กก./ไร่ ในนาหว่าน การใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ 5-7 กก./ไร่ ในนาดำ การ หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวในช่วงเวลาที่มีการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โดยสมาชิกมีการปฏิบัติ และไม่ปฏิบัติตามประเด็นที่แนะนำ ดังนี้

การปฏิบัติตามประเด็นที่แนะนำค่อนข้างมาก จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ การใช้พันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่ทางราชการแนะนำ การเปลี่ยนพันธุ์ข้าวทุก ฤดูปลูกหรือไม่ปลูกพันธุ์ข้าวเดียวกันติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก การปล่อยให้แปลงนาแห้ง 15-30 วัน เพื่อล่อให้แมลงศัตรูข้าว/วัชพืชงอกหลังเก็บเกี่ยว การคราดแล้วปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ การทำร่องเพื่อ ระบายน้ำออกจากแปลงหลังหว่านข้าว

การปฏิบัติตามประเด็นที่แนะนำค่อนข้างน้อย จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์ดินก่อนการปลูกข้าว การไถดะครั้งที่ 1 เพื่อกลบตอซัง ฟาง ข้าวเรือและวัชพืช การคราดแล้วปล่อยแปลงทิ้งไว้ประมาณ 10-15 วัน เพื่อล่อให้แมลงศัตรูข้าว/วัชพืชงอกอีกครั้ง และการ หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวในช่วงเวลาที่มีการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โดยเหตุผลส่วนใหญ่ที่ สมาชิกปฏิบัติตามคำแนะนำค่อนข้างน้อย เนื่องจาก มีเวลาจำกัดพื้นที่เป็นต้นน้ำท่วมซ้ำซาก หากไม่ รับทำนาจะทำให้ผลผลิตเสียหายได้ในช่วงปลายปี ส่วนประเด็นสุดท้าย คือ การใช้อัตราเมล็ดพันธุ์

ในนาหว่าน สาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ เนื่องจาก สมาชิกเกือบสองในสามกลัวความเสียหายจากสัตว์ ศัตรูข้าวและเมล็ดพันธุ์ไม่ออกจึงต้องหว่านเพื่อความเสียหายในส่วนนี้

การไม่ปฏิบัติตามประเด็นที่แนะนำ จำนวน 1 ประเด็น คือ การใช้ อัตราเมล็ดพันธุ์ 5-7 กก./ไร่ ในนาดำ สาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ เนื่องจาก จ้างรดำนานซึ่งอัตราเมล็ดพันธุ์ผู้รับจ้างเป็นคนกำหนดโดยจะใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ 10 กก./ไร่

2) ขั้นตอนเมื่อมีต้นข้าวในแปลงนา

จากการศึกษาวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเมื่อมีต้นข้าว ในแปลงนา ซึ่งมีประเด็นในการปฏิบัติ จำนวน 5 ประเด็น ได้แก่ การใช้ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำของ ทางราชการ การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติในแปลงนา การสำรวจสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล การวิเคราะห์สถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเปรียบเทียบกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และการดำเนินการควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เมื่อพิจารณาถึงประเด็นย่อยของแต่ละประเด็น พบว่าสมาชิกมีการปฏิบัติ ดังนี้

(1) การใช้ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำของทางราชการ ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นย่อย จำนวน 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำในนาดินเหนียว อัตรา การใช้ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำในนาดินร่วนและดินทราย และการใส่ปุ๋ยตามผลการวิเคราะห์ดิน พบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย สาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ เนื่องจาก คิดว่าอัตราที่แนะนำไม่ เพียงพอกับความต้องการของต้นข้าว กลัวว่าจะทำให้ผลผลิตน้อย ใช้ปุ๋ยตามอัตราและสูตรที่เคยใช้ ไม่ได้ทำการวิเคราะห์ดิน และเห็นว่าการหาซื้อสูตรปุ๋ยเคมีที่ต้องการทำได้ยาก

(2) การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติในแปลงนา พบว่า สมาชิกประมาณ สามในสี่ ไม่ปฏิบัติ สาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ เนื่องจาก มีความเห็นว่าคันนาที่รกร้างจะเป็นที่หลบซ่อน ของงูและหนู มีเวลาจำกัดมีภาระอื่นต้องดำเนินการมาก ไม่มั่นใจประสิทธิภาพของศัตรูธรรมชาติ และไม่มีความรู้ในการปฏิบัติ

(3) การสำรวจสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล มีประเด็นย่อย 12 ประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่สมาชิกมีการปฏิบัติค่อนข้างมาก จำนวน 1 ประเด็นย่อย คือ การ สำรวจสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลผลิต ส่วนประเด็นย่อยอื่น ที่สมาชิกมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย จำนวน 11 ประเด็นย่อย ได้แก่ การสำรวจสถานการณ์เพลี้ย กระโดดสีน้ำตาลในช่วงเช้า จุดสำรวจสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลไม่น้อยกว่า 10 จุด/แปลง การกำหนดระยะห่างระหว่างจุดสำรวจเหมาะสม กระจายครอบคลุมพื้นที่แปลงปลูก การตรวจนับ ด้วยตาเปล่าสุ่มนับจำนวนต้นข้าว 10 จุด ตามเส้นทแยงมุมของแปลง การตรวจนับด้วยตาเปล่าทำ โดยใช้มือโน้มต้นข้าว นับจำนวนเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลบริเวณโคนต้นข้าว การตรวจนับด้วยตา

เปล่าทำซ้ำ 3-5 ครั้งต่อแปลง การตรวจนับโดยใช้สวิงโอบจะปฏิบัติในข้าวอายุ 40-50 วัน การตรวจนับโดยใช้สวิงโอบสุ่มนับ จำนวน 20 โอบตามแนวเส้นทแยงมุมของแปลง การบันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจทุกครั้งหลังการสำรวจตรวจนับ การตรวจดูอัตราส่วนของศัตรูธรรมชาติต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการเพิ่มปริมาณเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล จะทำการเฝ้าระวังและดูข้อมูลในการสำรวจครั้งต่อไปก่อนตัดสินใจป้องกันกำจัด การสำรวจข้าหากจำนวนศัตรูธรรมชาติต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมีปริมาณมากเกินสัดส่วน 1:5 โดยเปลี่ยนทิศทางการเดินใหม่ สาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ เนื่องจาก สมาชิกจะปฏิบัติตามเวลาที่สะดวกและปฏิบัติตามวิธีการที่เคยปฏิบัติซึ่งให้เหตุผลว่าสามารถประเมินสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้และไม่มียุปกรณ์ (สวิงโอบแมลง) ในการสำรวจ

(4) การวิเคราะห์สถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเปรียบเทียบกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชก่อนตัดสินใจเลือกวิธีการป้องกันกำจัด พบว่า สมาชิกมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย เนื่องจาก สมาชิกส่วนใหญ่จะใช้วิธีการพูดคุยกันระหว่างสมาชิกและเกษตรกรในชุมชน

(5) การดำเนินการควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ประกอบด้วย

ก. การเลือกใช้วิธีการอื่นๆ ก่อนใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ประกอบด้วยประเด็นย่อย 7 ประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่สมาชิกปฏิบัติมากจำนวน 1 ประเด็นย่อย คือ การระบายน้ำเข้าออกแปลงนาเพื่อปรับสภาพพื้นที่ให้ไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ส่วนประเด็นย่อยที่สมาชิกปฏิบัติค่อนข้างน้อย จำนวน 5 ประเด็นย่อย ได้แก่ การดำเนินการควบคุมทันทีหากสำรวจพบว่าเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมีปริมาณเฉลี่ยมากกว่า 10 ตัว/จุด การเลือกใช้สารธรรมชาติก่อนการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล การใช้เครื่องดูดแมลงกับดักแสงไฟ การใช้เชื้อราบีวเวอร์เรีย การใช้น้ำท่วมขังข้าวเพื่อทำลายไข่เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลหากพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลขณะที่ข้าวยังเล็ก และประเด็นย่อยที่สมาชิกไม่ปฏิบัติเลยจำนวน 1 ประเด็นย่อย คือ การใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลือง สาเหตุที่สมาชิกปฏิบัติค่อนข้างน้อยและไม่ปฏิบัติในแต่ละประเด็นย่อย เนื่องจาก สมาชิกจะทำการควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามกำหนดที่เคยควบคุม และตามข่าวการระบาด ไม่มีสารธรรมชาติและเครื่องดูดแมลงกับดักแสงไฟ การใช้เชื้อราบีวเวอร์เรียมีความยุ่งยาก ไม่พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในข้าวที่ยังเล็กอยู่ และไม่มีความรู้เรื่องกับดักกาวเหนียวสีเหลืองว่าสามารถป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้

ข. การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

ประกอบด้วยประเด็นย่อย 6 ประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อยที่สมาชิกปฏิบัติมาก จำนวน 1 ประเด็น

ย่อย คือ การใช้สารเคมีเมื่อปริมาณเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเฉลี่ยมากกว่า 10 ตัว/จุดสำรวจ ประเด็นย่อยที่สมาชิกปฏิบัติค่อนข้างน้อย จำนวน 5 ประเด็นย่อย ได้แก่ การงดใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในข้าวที่มีอายุไม่เกิน 40 วัน การใช้สารเคมีกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเมื่อปริมาณเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากเกินสัดส่วน 1:5 (ศัตรูธรรมชาติ:เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล) การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามคำแนะนำของทางราชการ การใช้สารเคมีควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเฉพาะบริเวณที่พบไม่ฉีดพ่นทั่วทั้งแปลงนา การไม่ใช้สารเคมีในข้าวที่อายุมากกว่า 60 วัน ถึงออกรวง สาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติ เนื่องจาก ไม่พบการเข้าทำลายของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในข้าวอายุไม่เกิน 40 วันจึงงดใช้สารเคมีในข้าวที่มีอายุไม่เกิน 40 วัน ไม่ได้ทำตามคำแนะนำของศูนย์ฯ การตัดสินใจใช้สารเคมีจะดูที่ปริมาณเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและความเสียหายที่เกิดกับต้นข้าว ไม่มั่นใจในประสิทธิภาพของศัตรูธรรมชาติ สารเคมีที่ทางราชการแนะนำเคยใช้แล้วไม่ได้ผล การฉีดพ่นสารเคมีหากฉีดไม่ทั่วแปลงนากลับสารเคมีไม่ถูกตัวเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจะทำให้ผลผลิตเสียหายทั้งหมด

3) ขั้นตอนหลังการเก็บเกี่ยว

จากการศึกษาวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งมีประเด็นในการปฏิบัติ จำนวน 3 ประเด็น ได้แก่ การไถกลบตอซังแทนการเผา การทำนาปีละ 2 ครั้ง การปักนาหรือปลูกพืชอื่นสลับเพื่อตัดวงจรชีวิตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล โดยประเด็นที่สมาชิกทั้งหมดมีการปฏิบัติ คือ การทำนาปีละ 2 ครั้ง ส่วนประเด็นที่สมาชิกปฏิบัติค่อนข้างน้อย จำนวน 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การไถกลบตอซังแทนการเผาและ การปักนาหรือปลูกพืชอื่นสลับเพื่อตัดวงจรชีวิตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เนื่องจาก พื้นที่ที่เป็นที่น้ำท่วมซ้ำซากหากไม่รีบจะทำนาได้ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น

1.3.4 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1) ปัญหา/อุปสรรคของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีปัญหาว่าขั้นตอนการปฏิบัติยุ่งยากหลายขั้นตอนมากที่สุด รองลงมาคือ มีเวลาจำกัดในการปฏิบัติ เนื่องจากพื้นที่เป็นที่น้ำท่วมซ้ำซาก การใช้ชีวิตกันที่มีข้อจำกัดหลายอย่างทั้งการผลิตและการใช้ มีเวลาจำกัดในการปฏิบัติ เนื่องจากมีภารกิจอื่นมาก ไม่มีความรู้เรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่ทางราชการแนะนำ ไม่มีความรู้เรื่องแมลงศัตรูธรรมชาติ มีเวลาจำกัดในการปฏิบัติ หากไม่ปฏิบัติพร้อมคนอื่น ๆ อาจเกิดปัญหาวัชพืชและแมลงศัตรูพืชทำลายผลผลิต ไม่มีหัวเชื้อชีวเวอร์เรียจำหน่ายต้องไปติดต่อขอจากหน่วยงานราชการต่างอำเภอ ไม่มีความรู้ในการปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์ฯ ตามลำดับ

2) ข้อเสนอแนะของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้ข้อเสนอแนะว่า ให้มีการปรับปรุงวิธีการและลดขั้นตอนการสำรวจเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลให้เกษตรกรปฏิบัติได้ง่ายและใช้เวลาไม่มาก ให้มีการอบรมเรื่องการเลือกใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่สามารถจดจำได้ง่าย ให้มีการอบรมเรื่องการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลโดยวิธีผสมผสานที่สามารถจดจำได้ง่าย ให้มีการอบรมการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย และสามารถเก็บไว้ใช้ได้นาน เช่น การผลิตบิวเวอร์เรียผง การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาผง หน่วยงานราชการสนับสนุนหัวเชื้อบิวเวอร์เรียในช่วงที่พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการตรวจสอบร้านค้าที่จำหน่ายสารเคมีให้จำหน่ายสารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแก่เกษตรกร

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ร้อยละ 55.1 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.66 ปี มีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 30.72 ปี ซึ่งเห็นได้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก มีประสบการณ์ในการทำนานานนั้น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกปฏิบัติวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วังระ บุนนาคติวงศ์ (2546:134) อ้างถึงใน วิลาวัณย์ สุขกลาง (2554: 44) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยเกษตรกรที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแตกต่างกัน นอกจากนี้ การเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิกเองและสมาชิกอื่นในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกปฏิบัติวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของสมาชิก เนื่องจากการตัดสินใจในดำเนินกิจกรรมในการทำนาของสมาชิกสามในสี่จะตัดสินใจร่วมกับสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกัญญา คีจริง (2542:45) อ้างถึงใน วิลาวัณย์ สุขกลาง (2554:45) พบว่า การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรและมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการใช้สารชีวภัณฑ์ของเกษตรกร (สุภาวี แยมพราย 2549:63 อ้างถึงใน วิลาวัณย์ สุขกลาง 2554:45)

2.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกส่วนมาก มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงงานในการผลิตข้าวรวมตนเอง จำนวน 2 คน มีพื้นที่ทำนาทั้งหมด เฉลี่ย 37.09 ไร่ จะเห็นได้ว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในการผลิตข้าวน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทำนา เป็นปัจจัยที่มีผลในการเลือกปฏิบัติวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภิญญา พาหุรัตน์ (2554: 66) พบว่า จำนวนพื้นที่การเกษตรมีความเกี่ยวข้องในเชิงลบกับการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี

2.3 ประสบการณ์และการประสบปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

จากการศึกษา พบว่า เดือนที่พบการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากในรอบปี คือ เดือนเมษายน รองลงมา คือ เดือนมีนาคม สอดคล้องกับ กรมการข้าว (2556:7) ที่พบว่า เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจะระบาดมากในเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม สมาชิกส่วนมากเคยประสบปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอย่างรุนแรงก่อนเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยสมาชิกมีความหวังว่าจะมีแนวทางในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2554: 46) แต่พบว่าหลังการเป็นสมาชิกศูนย์ฯ สมาชิกมากกว่าครึ่งเล็กน้อยยังประสบปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอย่างรุนแรงอยู่ อาจเนื่องจากว่าช่วงเวลาดังกล่าวยังอยู่ในช่วงการระบาดอย่างต่อเนื่องของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในประเทศไทย ที่ยังไม่สามารถควบคุมได้ ส่วนสมาชิกที่ไม่ประสบปัญหาการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พบว่า ไม่ได้ทำนาในช่วงเวลาดังกล่าวหรือมีการเก็บเกี่ยวข้าวไปก่อนการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกมากกว่าครึ่งเล็กน้อยใช้สารเคมีมากกว่า 2 ชนิดต่อครั้งในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล มีรายจ่ายต่อไร่ในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในปี 2556 (พ.ย. 55 – ต.ค. 56) เฉลี่ย 492.95 บาทต่อไร่ เนื่องจาก ช่วงเวลาการผลิตในปี 2556 (พ.ย. 55 – ต.ค. 56) สมาชิกเข้าร่วมโครงการจำนำข้าวของรัฐบาล จึงต้องการผลิตข้าวให้ได้ปริมาณมากและต้องการให้การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้ผลรวดเร็วจึงใช้สารเคมีหลายชนิดเพื่อลดรายจ่ายในการจ้างฉีดสารเคมีหลายครั้ง และรายจ่ายต่อไร่ในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่สมาชิกปฏิบัติอยู่ถือว่าไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตที่ได้รับจากโครงการรับจำนำข้าว และพบว่าสมาชิกได้ความรู้ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจากร้านค้าและใช้ตามที่เคยใช้แล้วได้ผล ซึ่งสอดคล้องกับเกษตรกรที่ใช้สารเคมีในนาข้าว ในอำเภอสามโก้ จังหวัด

อ่างทอง (จิราภรณ์ ศรีเทศ 2555: 83) และการเลือกซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูข้าวของเกษตรกรในเขต
อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี (มนัสนันท์ เกียรประวัตติ 2552:63)

2.4 วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและสาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติตาม

แนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

2.4.1 ขั้นตอนก่อนปลูกข้าว จากการศึกษา พบว่า

สมาชิกรู้วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์
จัดการศัตรูพืชชุมชน ไปปฏิบัติตามใน 3 ประเด็น ได้แก่ การคราดแล้วปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ และ
การทำร่องเพื่อระบายน้ำออกจากแปลงหลังหว่านข้าว และการใช้พันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสี
น้ำตาลที่ทางราชการแนะนำ เนื่องจาก 2 ประเด็นแรก เป็นวิธีการเตรียมดินที่สมาชิกปฏิบัติอยู่แล้ว
และประเด็นการใช้พันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่ทางราชการแนะนำนั้น เนื่องจาก
สมาชิกได้รับการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน และจากสื่อต่างๆ อีกทั้งสมาชิกมี
ประสบการณ์เคยประสบปัญหาการระบาดของรุนแรงของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมาก่อน ทำให้
สมาชิกเลือกที่จะใช้พันธุ์ข้าวต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ซึ่งสอดคล้องกับการยอมรับการใช้
พันธุ์ข้าวต้านทานโรคและแมลงศัตรูข้าวของเกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง (ชนวิภา รุ่งกำจัด 2555:
95-96) และประเด็นที่สมาชิกมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การหลีกเลี่ยงการปลูกข้าวในช่วงเวลาที่มี
การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เนื่องจาก สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซากโดยทุกปีประมาณ
ช่วงเดือนสิงหาคม – ธันวาคมจะมีน้ำท่วม ดังนั้นด้วยเวลาที่จำกัด หากไม่ทำนาตามเวลาจะทำให้ทำ
นาได้เพียง ปีละ 1 รอบเท่านั้น

2.4.2 ขั้นตอนเมื่อมีต้นข้าวในแปลงนา

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกรู้วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
ตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ไปปฏิบัติตามประเด็นย่อย ดังนี้

1) การใช้ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำของทางราชการ พบว่าสมาชิกมีการปฏิบัติ
ค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการใส่ปุ๋ยตามผลการวิเคราะห์ดิน เนื่องจาก สมาชิกไม่มีความรู้เรื่องการใส่
ปุ๋ยเคมีและเห็นว่าการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์ธาตุอาหารเป็นเรื่องยุ่งยาก และอัตราปุ๋ยเคมีที่เคยใช้
อยู่เป็นประจำทำให้ผลผลิตข้าวดีอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่เห็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามคำแนะนำ
ดังกล่าว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ต้องตา บัวเขียว (2555: 85) ศึกษาการใช้ปุ๋ยเคมีในการผลิต
ข้าวของเกษตรกรในอำเภอนองหญ้าไช จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรทั้งหมดไม่ได้ใส่ปุ๋ย
ตามค่าวิเคราะห์ดิน เพราะไม่ได้เก็บดินตรวจวิเคราะห์

2) การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติในแปลงนา พบว่า สมาชิกเกือบสามในสี่ไม่
ปฏิบัติตามประเด็นนี้ เนื่องจากสมาชิกไม่มีความรู้เรื่องศัตรูธรรมชาติ จึงทำให้ไม่เห็นประโยชน์ของ

การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติในแปลงนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ สว่างตาก (2545: 102) พบว่า เกษตรกรยอมรับ การใช้ชีววิธี ในระดับค่อนข้างน้อย โดยเกษตรกรมีความเห็นว่าการดังกล่าวค่อนข้างยุ่งยากในการปฏิบัติ

3) การสำรวจสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พบว่าประเด็นย่อยที่สมาชิกมีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การสำรวจสถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูกาลผลิต เนื่องจากเป็นวิธีการที่เกษตรกรเคยปฏิบัติอยู่แล้ว ส่วนประเด็นย่อยที่สมาชิกมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การบันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจทุกครั้ง หลังการสำรวจตรวจนับ เนื่องจากเป็นวิธีการที่สมาชิกไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ สว่างตาก (2545: 101-102) พบว่า เกษตรกรจะยอมรับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานไปปฏิบัติ ถ้าวิธีการนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่เคยทำอยู่หรือเคยปฏิบัติอยู่ เกษตรกรจะยอมรับไปปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก

4) การวิเคราะห์สถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลเปรียบเทียบกับแปลงติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชก่อนตัดสินใจเลือกวิธีการป้องกันกำจัด พบว่าสมาชิกมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย เนื่องจาก จะใช้วิธีการพูดคุยกันระหว่างสมาชิกและเกษตรกรในชุมชน เพราะข้อมูลจากเกษตรกรด้วยกันเป็นแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงง่าย เกษตรกรเองไม่มีความรู้เรื่องในการวิเคราะห์สถานการณ์เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง จึงตัดสินใจป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลจากประสบการณ์ของตนเองและประสบการณ์ของเพื่อนเกษตรกร และคำแนะนำในการใช้สารเคมีจากร้านค้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปพนศักดิ์ อุทุม (2552:80) พบว่า เมื่อเกิดปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดเกษตรกรส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อนบ้านและใช้ตามที่เพื่อนบ้านบอก โดยไม่คำนึงว่าสาเหตุมาจากอะไร

5) การดำเนินการควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ประกอบด้วย

(1) การเลือกใช้วิธีการอื่นๆ ก่อนใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พบว่าสมาชิกมีการปฏิบัติมากที่สุด 1 ประเด็นย่อย คือ การระบายน้ำเข้าออกแปลงนาเพื่อปรับสภาพพื้นที่ให้ไม่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เนื่องจากเป็นวิธีการที่เกษตรกรมีการปฏิบัติเป็นประจำ มีอุปกรณ์พร้อมในการปฏิบัติอยู่แล้ว และประเด็นย่อยที่สมาชิกไม่ปฏิบัติเลย คือ การใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลือง เนื่องจากสมาชิกไม่มีความรู้ในการปฏิบัติ และคิดว่าวิธีการนี้ควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลไม่ได้ สอดคล้องกับ ณรงค์ พลบูรณ์ศรี (2547:92-93) พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติน้อยในการใช้ไฟล่อและกับดักกาวเหนียว

(2) การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พบว่าสมาชิกมีการปฏิบัติมากที่สุด จำนวน 1 ประเด็นย่อย คือ การใช้สารเคมีเมื่อปริมาณเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

เฉลี่ยมากกว่า 10 ตัวต่อจุดสำรวจ เนื่องจากการใช้สารเคมีเป็นวิธีการที่สมาชิกเกือบทั้งหมดใช้อยู่แล้ว และประเด็นย่อยที่สมาชิกปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การใช้สารเคมีควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เฉพาะบริเวณที่พบไม่ฉีดพ่นทั่วทั้งแปลงนา เนื่องจาก สมาชิกเชื่อว่าเป็นการป้องกันก่อนการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล และต้องการลดต้นทุนในด้านการจ้างแรงงานหากเกิดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในบริเวณที่ไม่ได้ฉีดพ่นสารเคมีแล้ว ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ อมรรัตน์ สว่างลาก (2545:96) ศึกษาการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน ในประเด็นการใช้สารเคมี พบว่า เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่งยอมรับวิธีการปฏิบัติ ได้แก่ การฉีดพ่นสารเคมีเฉพาะบริเวณที่พบแมลงศัตรูพืชระบาดเท่านั้น ไม่ฉีดพ่นป้องกันทั่วไปในแปลงที่ไม่มีการระบาดของ

2.4.3 ขั้นตอนหลังการเก็บเกี่ยว

จากการศึกษาวิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าสมาชิกทุกคนมีการปฏิบัติ ใน 1 ประเด็น คือ การทำนาปีละ 2 ครั้ง เนื่องจากสภาพพื้นที่ โดยทั่วไป ประมาณช่วงเดือนสิงหาคม – ธันวาคมจะมีน้ำท่วม และสอดคล้องกับอายุของพันธุ์ข้าว ซึ่งเกือบทั้งหมดจะเป็นพันธุ์ข้าวที่มีอายุเก็บเกี่ยวมากกว่า 100 วันขึ้นไป ดังนั้นจึงทำนาได้เพียงปีละ 2 ครั้ง ส่วนประเด็นที่สมาชิกปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การไถกลบตอซังแทนการเผา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันญญา เฟื่องฟูง (2555:60-61) ศึกษาการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสาละ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ในขั้นตอนเกี่ยวกับการเตรียมดิน ไม่มีเกษตรกรรายใดไม่เผาตอซังและฟางข้าวในนา เพราะการเผาตอซังง่ายต่อการไถ

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและสาเหตุที่สมาชิกไม่ปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจาก สมาชิกจะเลือกปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์ในวิธีที่เคยปฏิบัติอยู่แล้ว และเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเองและสภาพพื้นที่ ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ยุ่งยากและคุ้มค่ากับการปฏิบัติ

2.5 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2.5.1 ปัญหา/อุปสรรคของสมาชิกฯ

ปัญหา/อุปสรรคของสมาชิกฯ ในขั้นตอนการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า

1) ขั้นตอนการปฏิบัติยุ่งยากหลายขั้นตอนมากที่สุด อาจเนื่องมาจากสมาชิกยังไม่เข้าใจในหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลโดยวิธีผสมผสาน และวิธีการดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่สำหรับสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ สว่างลาก (2545:93,101-102) พบว่า การจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสาน วิธีการที่เกษตรกรส่วนใหญ่

ยอมรับไปปฏิบัติจะเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับการปฏิบัติของเกษตรกรที่ทำอยู่เดิมหรือเกษตรกรเคยปฏิบัติอยู่แล้ว

2) การใช้ชีวภัณฑ์มีข้อจำกัดหลายอย่างทั้งการผลิตและการใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญ พิมพ์บาล (2556: 43) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกคือ กระบวนการผลิตสารชีวภัณฑ์ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน วิธีการใช้งานมีขั้นตอนมากและยุ่งยาก วัตถุดิบในการผลิตหาได้ยาก ภาษา/สื่อสารชีวภัณฑ์ที่ใช้เรียกจดจำยาก ก้อนเชื้อเสียหายง่ายและมีการปนเปื้อนของเชื้อราอื่น และไม่มีสถานที่ผลิตที่สะอาดและเหมาะสม

3) ไม่มีความรู้เรื่องสารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่ทางราชการแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิราภรณ์ ศรีเทศ (2555: 93) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีอยู่ในระดับมาก แต่ขาดความรู้ในการวินิจฉัยโรคและแมลงที่ถูกต้องกับการเลือกใช้สารเคมีให้ถูกชนิดและอัตราการใช้

4) ไม่มีความรู้เรื่องแมลงศัตรูธรรมชาติ จึงทำให้ขาดความเชื่อมั่นว่า แมลงศัตรูธรรมชาติจะช่วยป้องกันและกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภิญญา พาหุรัตน์ (2554 : 64-65) ศึกษาการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธีของเกษตรกร ในอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านศัตรูธรรมชาติในระดับมาก โดยประเด็น ของ แหล่งผลิตและแหล่งจำหน่ายศัตรูธรรมชาติมีปัญหาในระดับมาก ปัญหาด้านความรู้และการปฏิบัติ เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง

5) ไม่มีความรู้ในการปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์ฯ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ปาริชาติ อภรณ์วิชานพ (2555: 84) พบว่าปัญหาในการดำเนินงานของ คณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน คือ คณะกรรมการมากกว่าครึ่งหนึ่ง ไม่ทราบขั้นตอน วิธีการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช และขาดงบประมาณ และอุปกรณ์สำหรับดำเนินงานและ ขาดความรู้ในการเลี้ยง ผลิต และขยายแมลงศัตรูธรรมชาติและเชื้อราป้องกันกำจัดศัตรูพืช

2.5.2 ข้อเสนอแนะของสมาชิกฯ

สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้ข้อเสนอแนะว่า วิธีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการปรับปรุงวิธีการและลดขั้นตอนการสำรวจเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลให้เกษตรกรปฏิบัติได้ง่ายและใช้เวลาไม่มาก ให้มีการอบรมเรื่องการเลือกใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลที่สามารถจดจำได้ง่าย ให้มีการอบรมเรื่องการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลโดยวิธีผสมผสานที่สามารถจดจำได้ง่าย ให้มีการอบรมการผลิตชีวภัณฑ์อย่างง่าย และสามารถเก็บไว้ใช้ได้ยาวนาน เช่น การผลิตบิวเวอร์เรียผง การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาผง หน่วยงานราชการสนับสนุนหัวเชื้อบิวเวอร์เรียในช่วงที่พบการระบาดของ

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการตรวจสอบร้านค้าที่จำหน่ายสารเคมีให้จำหน่ายสารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลแก่เกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะ ในการยอมรับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในจังหวัดเพชรบุรี (อมรรตน์ สว่างลาก 2554:98-100) จากข้อเสนอแนะของสมาชิกศูนย์ฯ แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีความต้องการที่จะปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แต่เห็นว่าวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์ฯ มีความยุ่งยากหลายขั้นตอน ซึ่งอาจเนื่องจากสมาชิกฯ ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ขาดความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับระบบนิเวศวิทยาและการเลือกใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรส่งเสริมวิธีการที่สอดคล้องกับการปฏิบัติแล้วของสมาชิกและปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ นอกจากนี้การส่งเสริมควรส่งเสริมให้กับสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงงานด้านการเกษตร เพื่อจะได้ร่วมกันตัดสินใจเลือกใช้วิธีการในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลหรือศัตรูพืชอื่นๆ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการทำนา สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจะทำการตัดสินใจร่วมกันกับสมาชิกในครัวเรือน

3.1.2 การพัฒนาแหล่งข้อมูลข่าวสารให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ให้สามารถเผยแพร่ไปสู่สมาชิกได้มากยิ่งขึ้น ทั้งสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ รองลงมาคือคณะกรรมการประจำศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดังนั้น เจ้าหน้าที่และคณะกรรมการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจึงควรจะมีการพัฒนาตนเองในการรับข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ที่ถูกต้องและทันสมัย เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ให้ได้รับรู้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ควรใช้

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นสถานที่สำหรับเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร และวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชผ่านกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ควรพัฒนาแหล่งข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ เช่น การจัดทำเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ ควรจัดทำให้น่าสนใจ มีรูปภาพประกอบมาก ๆ โดยเฉพาะรูปภาพของศัตรูธรรมชาติและศัตรูพืช เป็นต้น

3.1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีการจัดการเพื่อกะโด้งน้ำตาลตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า จำนวนสมาชิกมากกว่าครึ่งเล็กน้อยที่เข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมในหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล เช่น การจัดประชุม การจัดอบรมหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ การนำสมาชิกไปทัศนศึกษาดูงาน ตลอดจนการออกเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้รับรู้รับทราบ มีการฝึกปฏิบัติและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตร อีกทั้งต้องมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นให้เพียงพอ

3.1.4 การกระตุ้น เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยการให้ความรู้เรื่องในการเลือกใช้สารเคมีที่ถูกต้อง เน้นการสร้างตระหนักถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดเพื่อกะโด้งน้ำตาลตามคำแนะนำของทางราชการ โดยการจัดการอบรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกวิธี

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โดยภาพรวมแล้วสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยผลตอบแทนในการป้องกันกำจัดเพื่อกะโด้งน้ำตาลในนาข้าวตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยและได้มาตรฐานให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจในปัจจุบัน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อาจเป็นเพราะยังไม่เข้าใจเหตุผลในการปฏิบัติและมองยังไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับ

3.3.3 ควรมีการวิจัยแนวทางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการป้องกันกำจัด ศัตรูพืชให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพของพื้นที่ และ ความต้องการของเกษตรกร เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่ จะยอมรับวิธีการปฏิบัติในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าวตามแนวทางของ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตามวิธีที่สมาชิกเคยปฏิบัติหรือเห็นว่าไม่ยุ่งยากในการปฏิบัติเท่านั้น

